

**Informe
2020**

**INVISIBLES
L'ESTAT DEL
RACISME A
CATALUNYA**

SOS RACISME
PER LA IGUALTAT DE DRETS

EL LLENGUATGE DELS

Arundhati
Roy

DRETS HUMANS

TENDEIX A ACCEPTAR

UN STATU QUO QUE ES

INTRINSECAMENT INJUST

EL RACISME

NO ES

**Toni
Morrison**

**NATURAL,
SINO**

POLITIC

InVisibles. L'estat del racisme a Catalunya.

Informe 2020

Primera edició: març 2021.

InVisibles. L'estat del racisme a Catalunya, Informe 2020.

Autoria: SOS Racisme Catalunya.

Consell: Beatriu Guarro i Picart, Castro Nguem, Cheikh Dramme Tine, Christian Pachá, Karlos Castilla Juárez, Marcel Alcántara Flores, Marilda Sueiras y Susan Kalunge Farrand.

Servicio de Atención y Denuncia (SAiD): Alicia Rodríguez Lucas, Lorena Antón García, Marilda Sueiras Bardou i Paula Rossi.

Planificació: Edoardo Bazzaco.

Comunicació: Larissa Saud i Natali Salazar.

Incidència: Gemma Ferreón Rivera.

Formació: Kaire Ba.

Administració: Olga Gallego.

Fotografia: Fotomovimiento.

Disseny i maquetació: Helena Carazo.

Aquesta obra es distribueix sota una llicència **Creative**

Commons en la modalitat de Reconeixement-No comercial-
Sense obres derivades.

Consulteu els atributs [aquí](#)

Rambla Sta Mònica, 10 1a planta

08002 Barcelona

www.sosracisme.org

 [@SOSRacis](https://twitter.com/SOSRacis)

 [@SOS-Racisme-Catalunya](https://www.facebook.com/SOS-Racisme-Catalunya)

 [@sosracisme_cat](https://www.instagram.com/sosracisme_cat)

SOS RACISME
PER LA IGUALTAT DE DRETS

6

**EDITORIAL: EL QUE ENS OCUPA I
ENS PREOCUPA**

7

RACISME EN TEMPS DE PANDÈMIA

12

30 ANYS D'IMPUNITAT POLICIAL

16

**RACISME INSTITUCIONAL EN
L'ACCÉS I GAUDI DE L'HABITATGE**

EL QUE ENS OCUPA I

EL QUE ENS PREOCUPA

EDITORIAL

Aquesta és la dotzena edició de l'informe anual de SOS Racisme Catalunya "IN-Visibles. L'estat del racisme a Catalunya", un document que té com a objectiu contribuir a la visibilització del racisme a través de la denúncia pública d'agressions i situacions discriminatòries amb motivació racista, la sensibilització de la ciutadania per a que se sumin en la lluita antiracista i la planificació de polítiques públiques eficaces que garanteixin la no-discriminació.

Aquest informe s'elabora i es produeix de manera independent, a partir de la feina que es fa des de l'entitat al llarg de tot l'any. A partir dels casos i les dades recollides pel nostre Servei d'Atenció i Denúncia, realitzem una anàlisi rigorosa de la situació i plantegem algunes reflexions que considerem rellevants. En qualsevol cas, no pretenem fer un recull de totes les situacions de racisme que succeeixen a Catalunya, ja que malauradament n'hi ha moltes més. La intenció és poder compartir aquestes reflexions i que les nostres dades serveixin com a eina de denúncia i incidència als col-

lectius, les entitats i les persones que lluiten diàriament contra el racisme.

Amb l'ànim d'arribar cada cop a més gent, aquest any hem apostat per un canvi de format per tal d'adaptar-nos al context actual: hem decidit prioritzar la versió web de l'informe, que creiem pot ser més accessible a un públic no especialitzat. Alhora, facilitem un annex -a través d'un codi QR- on es poden consultar de manera més extensa les dades del SAiD, tal com ja fèiem els anteriors anys.

Al llarg d'aquesta edició, apostem per tres temes que creiem que han marcat el 2020: com la pandèmia provocada pel COVID-19 va incrementar els casos de racisme estructural; la violència i la repressió policial i com un dret tan bàsic, com el dret a l'habitatge, és encara un privilegi per a moltes persones; finalment, acabem amb una anàlisi sobre les dades recollides pel SAiD (Servei d'Atenció i Denúncia) al llarg de tot l'any.

Foto: Pancarta a una manifestació a Barcelona pels drets de les persones migrants.

Autor: Joanna Chichelnitzky.
Fotomovimiento.

RACISME EN TEMPS DE PANDEMIA

Foto: Concentració a
plaça Sant Jaume durant
el confinament per la
regularització de tota
persona migrant.
Autor: Pedo Mata.
Fotomovimiento

L'any 2020 quedarà marcat a la història a causa de la pandèmia global. Res tornarà a ser com abans... Recordem, però, que el que teníem abans, el que solem anomenar la “normalitat”, era intolerable. Havíem normalitzat el que mai no hauria de ser normal. **La crisi sanitària ha exposat de la manera més crua possible que la societat i les nostres institucions pateixen un racisme profund, històric i estructural.** Nosaltres seguirem denunciant que el racisme institucional, mediàtic i social colpeja amb duresa les capes més vulnerabilitzades de la nostra societat. Com sempre que hi ha una crisi, la diana dels atacs, les violències, les vulneracions i les exclusions flagrants de drets són les mateixes persones: les que històricament han estat discriminades, les persones migrants i racialitzades no blanques.

Amb l'aparició dels primers contagis de coronavirus a Europa, tot l'aparell opressor, amb l'ajuda dels mitjans de comunicació i de les forces polítiques, va entrar en acció. Racialitzant el virus, inicialment, i exacerbant la sinofòbia; passant després a culpabilitzar les persones gitanes i als treballadors del camp. Fins i tot vam veure com, de manera sistemàtica i irresponsable, la premsa il·lustrava les notícies sobre rebrots

amb imatges de persones racialitzades no blanques, especialment amb fotografies de dones musulmanes. Durant l'estiu vam presenciar una autèntica onada d'atacs racistes, per part de patrulles veïnals organitzades a l'ample i llarg del Maresme, cap a centres de menors i pisos on viuen joves migrants. Col·lectius antiracistes i entitats en defensa dels drets humans de tot el món hem llançat campanyes des del començament de la pandèmia per **denunciar i fer visible la proliferació i la impunitat del racisme en totes les esferes de la societat.**

EL RACISME D'ESTAT I LA SECURITITZACIÓ S'HAN JUSTIFICAT A SI MATEIXES.

La paranoia generalitzada, el constant augment de casos, la declaració de l'estat d'alarma, els rebrots posteriors i les subsegüents mesures de control sanitari han **provocat que el racisme d'Estat i la securitització es justifiquin a si mateixes.** No oblidem que el tancament de fronteres està negant drets tan bàsics com el dret d'asil i de llibertat de moviment, posant en perill la vida de milers de persones que fugen de contextos de violència i misèria causada -en molts casos- pel neocolonialisme i l'intervencionisme de les nacions euro-occidentals. Mentrestant, amb la finalitat d'assegurar la continuïtat de l'activitat i el benefici econòmic, l'explotació del Sud Global i la circulació de recursos segueix ben activa.

Per a les persones migrants i en situació administrativa irregular, en procés de regularització o de renovació, la parilització i la demora dels tràmits d'estrangeria posa en perill els projectes vitals i l'esforç de famílies senceres. S'enfronten a la possibilitat de caure en situació d'irregularitat sobrevinguda, a l'amenaça de l'expulsió del país i a una major dificultat d'accés a un treball o a un habitatge digne. La crònica falta d'inversió

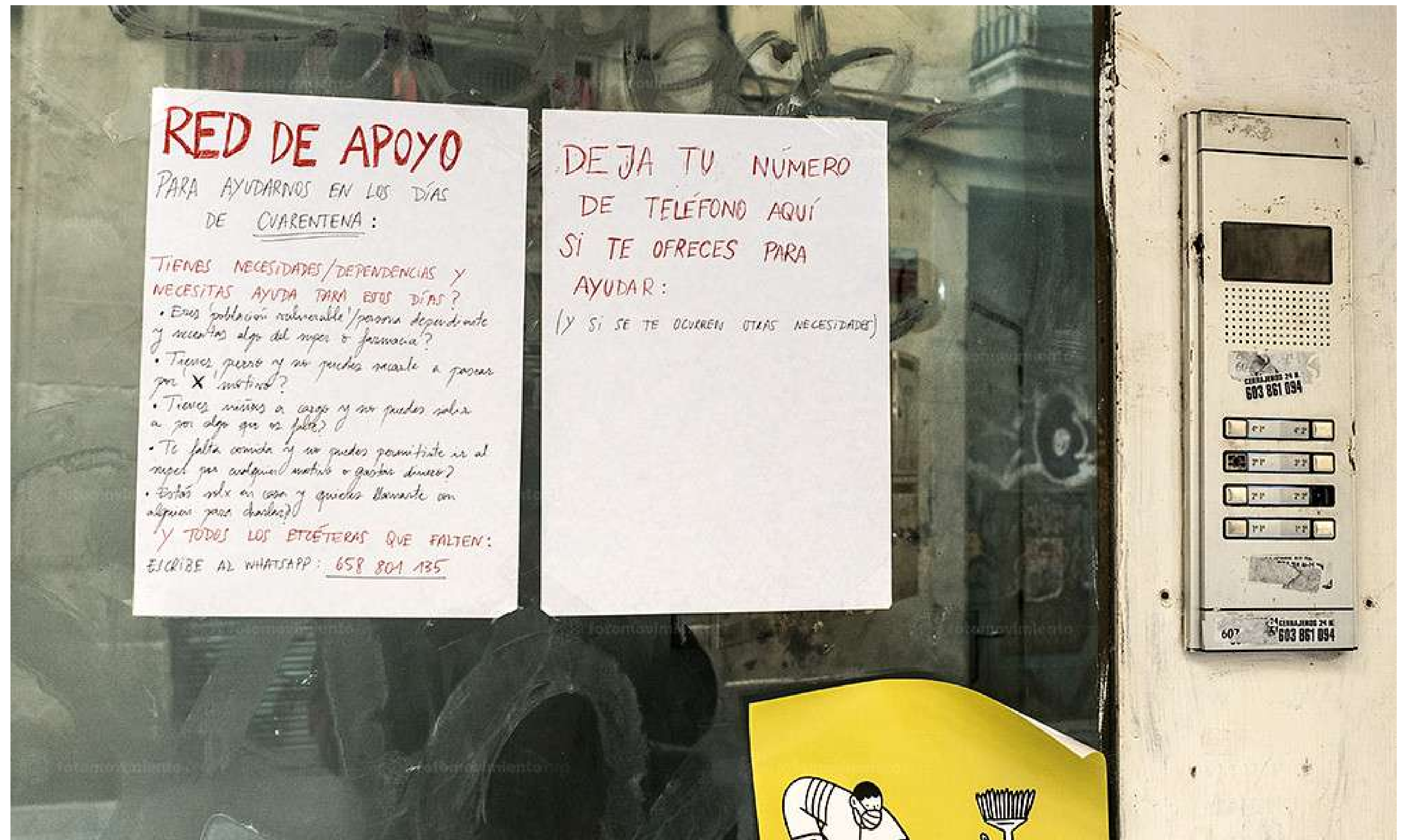

Foto: Xarxa veïnal de recolzament al Raval, davant la manca d'ajudes durant el confinament.

Autoria: Pedro Mata. Fotomovimiento.

en temes d'estrangeria per part de l'Estat posa en evidència la falta de voluntat política i d'interès per garantir els drets d'una part de la població. Una i altra vegada veiem com les mesures socials adoptades per l'administració no inclouen a persones que, al cap i a la fi, **mai han format part de les agendes polítiques**: els manters i ferrovellers, les treballadores de llar i de les cures o els temporers, entre d'altres. Aquests sectors han patit especialment durant la COVID-19 una major precarització i acomiadaments sense tenir opció a cap tipus d'ajudes.

En aquest context, **cal destacar l'augment dels abusos policials i de les parades per perfil racial durant l'estat d'alarma i la militarització de l'espai públic**. Les actuacions policials desproporcionades, per tal de fer complir les mesures de seguretat sanitàries decretades, han estat l'ordre del dia. Recordem que el control de la mobilitat afecta de manera desigual a les persones i, com ja venia passant, són les persones racialitzades no blanques les que reben un major assetjament, ara més legitimat i normalitzat a causa de l'alarmisme i la confusió generalitzada. Les conseqüències que es poden derivar d'una parada poden ser greus, com l'entrada a un CIE i l'expulsió del país, pràctiques que malgrat el bloqueig fronterer no han deixat de succeir-se. Durant el període de confinament, els centres d'internament de tot el país van ser buidats, en gran part gràcies a la pressió de col·lectius antiracistes i entitats en defensa dels drets humans. Aquest fet va demostrar que aquests opacs espais compleixen únicament la funció de violentar i intimidar a les persones que l'Estat i el sistema neoliberal considera innecessàries.

Davant d'aquest panorama ens preguntem: qui té dret a la salut? Qui té dret a la seguretat? Qui té dret a ser protegit durant les crisis? Els privilegis no s'esborren amb una pandèmia. L'única cosa que sabem és que el racisme aflora, i de la pitjor manera, en els moments més crítics. Aquest és el veritable problema. Un que, des de fa segles, portem incrustat en els cossos, les ments i els fonaments del propi sistema i de l'Estat.

Articles relacionats

Clica el botó "Llegir-ne més" per trobar altres articles on-line relacionats.

Derechos humanos y no discriminación en estado de alarma.

[Llegir-ne més](#)

El sistema capitalista invisibilitza, explota i racialitza.

[Llegir-ne més](#)

Comunicat 21M: L'estat d'alarma no confina el racisme

[Llegir-ne més](#)

El racisme, l'altra pandèmia.

[Llegir-ne més](#)

Vacunas, ciencia, Bill Gates y otras vergüenzas.

[Llegir-ne més](#)

Comunicat: L'excepcionalitat actual exigeix clausurar el CIE i alliberar tots els interns immediatament

[Llegir-ne més](#)

El racisme institucional castiga i criminalitza els temporers de Lleida amb controls policials

[Llegir-ne més](#)

Les patrulles veïnals són conseqüència del sistema opressor contra la infància migrant

[Llegir-ne més](#)

30 ANYS D'IMPUNITAT POLICIAL

Foto: Manifestació a Barcelona contra l'abús policial.
Autor: Pedro Mata.
Fotomovimiento

Les intervencions dels cossos policials contra les persones racialitzades no blanques són una mostra més de com el racisme d'Estat, al servei dels seus propis interessos, castiga i criminalitza als col·lectius més vulnerables. El racisme, la deshumanització i la invisibilització d'aquest fet és històric i es troba als fonaments del propi sistema.

El cap dels Mossos d'Esquadra, Eduard Sallent i Peña, va admetre que existeix un “biaix ètnic” en el camp de les identifications policials, que “s’ha de treballar per corregir-lo”, a força de formació i conscienciació, i que “és una qüestió que és transversal a totes les policies i que té molt a veure amb els processos migratoris i amb la construcció del que han estat unes societats diverses”.

Entendre i normalitzar el racisme policial i la seva violència com a tendència natural, conseqüència de processos migratoris i societats “diverses”, és reduir el racisme a una qüestió moral. Les violències policials, tant aquí a Catalunya com a la resta de l'Estat, no són casos aïllats, puntuals o accions perpetrades per “pomes podrides” dins dels cossos policials.

DE 571 CASOS DE RACISME POLICIAL NOMÉS S'HAN CONDEMNAT 4 POLICIES I EN CAP CAS S'HA APLICAT L'AGREUJANT DE RACISME NI S'HA CONTEMPLAT COM A DELICTE D'ODI

Són conseqüència d'un racisme sistèmic que permea les institucions, les lleis i totes les capes de la societat. Les forces de seguretat pública són el braç executor encarregat de mantenir el poder hegemònic actual, que gira entorn d'un sistema desigual, blanc, capitalista i patriarcal.

Des del 1999, l'any en què es van començar a sistematitzar les dades, el Servei d'Atenció i Denúncia (SAiD) de **SOS Racisme** ha recollit **571 casos de racisme policial d'un total de 2.514 casos assumits. Només s'han condemnat 4 policies i en cap cas s'ha aplicat l'agreujant de racisme ni s'ha contemplat com a delictes d'odi.** Aquestes dades proven que la impunitat policial és conseqüència de la naturalesa estructural del racisme a Catalunya. Històricament, els abusos policials racistes han estat la tipologia més nombrosa a les denúncies al SAiD. Tot i això, volem destacar que hi ha factors estructurals que en dificulten la denúncia:

- 1. La situació d'indefensió en la qual el racisme institucional situa prèviament a les persones que sofreixen el racisme policial,** com ara venedors ambulants, treballadores sexuals o joves migrants. Sovint les persones que denuncien el racisme policial es troben amb una **contradenúncia** dels agents implicats, el que els suposa no solament conseqüències penals, sinó també d'estrangeria. Així, la policia agreuja la vulnerabilització d'aquestes persones i perpetua la seva impunitat.
- 2. El funcionament del racisme al sistema judicial,** en què es concedeix la presumpció de veracitat a la versió policial, quan no hauria de ser així en la via penal. A la vegada, es mostren reticències a la motivació racista i la versió de la persona denunciant es qüestiona constantment, incomplint la responsabilitat de garantir els seus drets.
- 3. La manca de reconeixement institucional de les pràctiques racistes dins dels cossos policials** impossibilita cap transformació real, generant desconfiança en qui pateix els abusos i invisibilitzant encara més el racisme.

La nova situació causada per l'arribada de la pandèmia del COVID-19 ha disparat el nombre de vulneracions de drets, com ara els abusos policials que habitualment s'inicien amb una identificació il·legal. Les parades per perfil racial són un criteri normalitzat amb què la policia, com a organisme de l'estat, sobreidentifica persones d'aparença no blanca sense tenir necessàriament indicis de que estiguin cometent una infracció o un delictes. Es donen de forma quotidiana i solen tenir conseqüències greus per les persones afectades. **La campanya impulsada per SOS Racisme "Pareu de Parar-me" planteja aquest problema de racisme institucional,** en el qual cal intervenir urgentment des de les institucions i prendre mesures per revertir-lo.

Durant el període de confinament es van alterar dos aspectes importants que intervenen en la perfilació racial. Per una banda, la policia podia identificar qualsevol persona pel simple fet de trobar-se-la al carrer. Com es constata a l'informe "L'aparença no és motiu", les poblacions més susceptibles de patir-les són migrants i persones racialitzades no blanques. De l'altre, els carrers estaven molt buits.

Tal com sempre hem emfatitzat, el paper del testimoni -vinculat de manera específica a la societat que vigila els cossos de seguretat- és crucial. Primerament, perquè les proves que es puguin registrar seran claus per un futur procés judicial. En segon lloc, perquè les conductes abusives que es puguin estar donant per part de la policia es veuen mitigades per les mirades expectants. Quan no hi han mirades al voltant, una identificació per perfil racial té moltes més possibilitats de convertir-se en una agressió o un abús. Malauradament, el decret d'estat d'alarma no va anar acompanyat de l'establiment de cap mecanisme de control a possibles actuacions policials abusives i desproporcionades, les quals, recordem-ho, no estan mai legitimades. **A més, els discursos polítics que s'han llençat des del Govern s'han adreçat sempre als espanyols i a les espanyoles, excloent-ne com a receptores les persones migrants.** En aquests discursos, la *nostra* seguretat, la *nostra* salut, el *nostre* sistema sanitari, el *nostre* sistema de benestar i el *nostre* sistema econòmic, justifiquen tot control policial. La

militarització dels carrers s’ha vist emparada per un discurs proteccionista pretesament inqüestionable que, un cop més, no contempla a tota la població. Cal, doncs, fer-nos les següents preguntes: seguretat, per a qui? Salut, per a qui?

Exigim canvis profunds. Canvis en les lògiques de seguretat que criminalitzen, estigmatitzen i violenten, entre d’altres subjectes, a les persones migrades i racialitzades no blanques, que també necessiten i tenen dret a sentir-se segures. Exigim canvis radicals en els propis fonaments del sistema, d’arrel. Sabem que el racisme institucional mata i és responsable de les polítiques

que causen la mort de milers de persones a les fronteres, als CIE, als centres de menors, a l’espai públic, etc. És per això que cal començar per fer un reconeixement institucional i social d’aquest racisme. És necessària, en primer lloc, una voluntat política que estableixi un marc normatiu democràtic, respectuós amb totes les persones, i que vetlli per a la seva aplicació efectiva. Hem de posar, d’una vegada per totes, la vida i la dignitat humana al centre de les decisions polítiques.

Articles relacionats

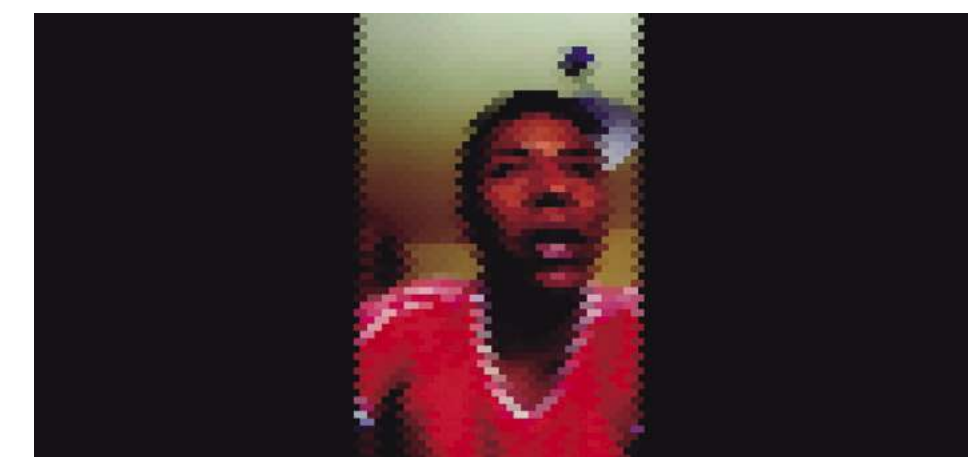
Clica el botó “Llegir-ne més” per trobar altres articles on-line relacionats.

30 anys d’impunitat policial proven la naturalesa estructural del racisme a Catalunya.

[Llegir-ne més](#)

Les identificaciones per perfil racial són la porta d’entrada a la violència policial.

[Llegir-ne més](#)

Comunicat: Control i abús policial en ple estat d’alarma pel Covid-19.

[Llegir-ne més](#)

Pareu de parar-me.

[Llegir-ne més](#)

Foto: Cartells penjats a Barcelona contra la repressió policial durant la pandèmia. Autor: Pedro Mata. Fotomovimiento

RACISME INSTITUCIONAL EN L'ACCÉS I GAUDI DE L'HABITATGE

Foto: Cartells contra la problemàtica de l'habitatge al barri del Raval, Barcelona. Autor: Pedro Mata. Fotomovimiento.

Al desembre del 2020, l'incendi d'una nau industrial al barri del Gorg de Badalona va acabar amb la vida de més d'una desena de persones, i a moltes més completament desamparades, que hi malviuen i ocupaven aquest espai. Els mitjans de comunicació i els partits polítics van etiquetar de “tragèdia” aquests fets. Però una tragèdia, per definició, implica que va ser un fet inevitable o accidental, producte de la mala sort o de l'atzar.

Des de SOS Racisme, conjuntament amb diverses entitats i col·lectius antiracistes, vam manifestar que el que havia succeït aquella nit no era un fet aïllat, **sinó la conseqüència del sistema racista i capitalista que, amb les seves polítiques estatals i europees migratòries i la Llei d'Estrangeria**, aboquen a moltes persones a viure d'una manera precària i en la irregularitat administrativa, negant-lis el dret bàsic a l'habitatge digne. La discriminació racista en aquest àmbit és estructural i està molt normalitzada.

L'accés i el gaudi de l'habitatge han de ser contemplats com a drets essencials de totes les persones. L'administració, però, prioritza els interessos de les grans corporacions capitalistes. Segons l'Agència d'Habitatge de Catalunya, les

entitats bancàries i els fons d'inversió són propietaris de 30.000 habitatges buits, mentre els desnonaments s'executen diàriament. De forma paral·lela, el relat mediàtic i polític s'encarrega de criminalitzar i escampar discursos d'odi, especialment vers les persones migrants, en comptes d'abordar aquesta problemàtica en tota la seva complexitat, assenyalant tots els factors estructurals que la provoquen.

La negació sistemàtica per part de l'Estat espanyol a regularitzar les persones en situació administrativa irregular, fins i tot en un context de pandèmia mundial, per tal de garantir-ne els drets, la manca d'efectivitat per part de les administracions i el col·lapse de la mesa d'emergència són també factors claus a l'hora d'analitzar aquesta situació.

L'Estat delega el dret de l'habitatge a actors privats que no garanteixen ni l'ús social ni el principi de no discriminació: **l'interès econòmic passa per damunt de la lògica de la protecció social**, tot i que el marc legal reconeix clarament el dret a accedir i a viure en un habitatge sense patir situacions de discriminació ni assetjament. La inacció de l'administració precaritza i buida de significat aquest dret. Els casos de racisme en l'àmbit de l'habitatge no són conflictes puntuals, sinó que existeix una omisió sistemàtica del deure per part de les administracions i unes pràctiques discriminatòries normalitzades de moltes agències immobiliàries, propietaris i veïns que obstaculitzen l'accés i el gaudi d'aquest dret bàsic a les persones migrants i racialitzades no blanques.

Les xifres de discriminació en l'accés als drets socials recollits pel nostre Servei d'Atenció i Denúncia (SAiD) el 2020 mostren que un 30% dels casos són vulneracions del dret d'accés a l'habi-

Foto: Manifestació a Badalona amb l'exigència d'un habitatge digne per les supervivents de la Nau del Gorg.
Autor: Pedro Mata. Fotomovimiento.

tatge. Denunciem la falta d'efectivitat de les respostes que, tot i haver-hi instruments legals, no s'apliquen. I no es limita únicament a l'accés, sinó que també es dóna en el gaudi de l'habitatge. Les dades recollides constaten que el 54% de les discriminacions i les agressions entre particulars, s'emmarquen dins de les comunitats veïnals i, per tercer any consecutiu, és l'àmbit on s'han rebut més denúncies.

Pel que fa al gaudi de l'habitatge, la desprotecció encara és major, perquè la discriminació es dóna en espais privats i íntims, on l'administració no pot intervenir. Els serveis municipals, les comunitats de veïns o la mediació (en el millor dels casos) són qui hi tenen competències, però en aquests àmbits la perspectiva antiracista està poc o gens incorporada. Per tant, les persones racialitzades no blanques i les migrants ténen greus dificultats per escapar de contextos d'assetjament veïnal o de vulneracions de drets. A més, la pròpia dificultat d'accés a l'habitatge fa que, sovint, moltes agressions no es denunciïn per por a perdre una llar que els ha estat tan difícil de conseguir.

EL DRET A L'HABITATGE ESTÀ RECONEGUT A MÚLTIPLES TEXTOS NORMATIUS DE CARÀCTER INTERNACIONAL, ESTATAL I AUTONÒMIC.

El racisme ha imposat un imaginari social que atribueix a les persones racialitzades no blanques i migrants, característiques com la insolvència econòmica (especialment a les mares soles amb fills) o comportaments depredadors i incívics. Fins i tot, una animadversió cap als veïns i veïnes, propietaris i immobiliàries.

El dret a l'habitatge està reconegut a múltiples textos normatius de caràcter internacional, estatal i autonòmic. En concret a Catalunya, la Llei 18/2007 del dret a l'habitatge estableix que les administracions han de "promoure l'erradicació de qualsevol discriminació en l'exercici del dret a l'habitatge, per mitjà de l'establiment de mesures d'acció positiva en favor de col·lectius vulnerables i de la penalització de conductes discriminatòries en l'accés a l'habitatge" i manifesta clarament que "totes les persones han de poder accedir a un habitatge i ocupar-lo, sempre que compleixin el requeriments legals i contractuals aplicables a cada relació jurídica, sense patir discriminacions, directes o indirectes, ni assetjament". Malgrat això, **el dret a l'habitatge i el seu gaudi és un dret en precari que l'administració no garanteix ni protegeix.**

Exigim que les administracions reconeguin que el racisme és la raó principal que impedeix l'accés i el gaudi de l'habitatge de les persones migrants i racialitzades no blanques; que deixin d'enfocar aquesta problemàtica des d'una lògica de consum i la plantegin com una qüestió de drets fonamentals de les persones. Finalment, instem a treballar per a desenvolupar polítiques públiques que garanteixin l'accés a l'habitatge per a tothom, independentment del seu origen o la seva situació administrativa.

Foto: Assentament de la Nau del Gorg a Badalona.
Autoria: Pedro Mata.
Fotomovimiento.

Articles relacionats

Clica el botó "Llegir-ne més" per trobar altres articles on-line relacionats.

L'administració està obligada a protegir el dret a l'habitatge i reconèixer el racisme tant en l'accés com en el gaudi.

EL RACISME INSTITUCIONAL OPERA EN L'ACCÉS I EL GAUDI DEL HABITATGE.
NO HI HA LLUITA PEL DRET A L'HABITATGE SENSE ANTIRACISME.

[Llegir-ne més](#)

La defensa dels drets humans és un mite sense una lluita frontal contra el racisme institucional.

La defensa dels drets humans és un mite sense una lluita frontal contra el racisme institucional.

[Llegir-ne més](#)

365 DIES DE RACISME

SOS RACISME
PER LA IGUALTAT DE DRETS

Memòria 2020.
Servei d'Atenció i Denúncia
de SOS Racisme Catalunya.

3	DEMANDES TOTALS EL 2020
4	VULNERACIONS DE DRETS HUMANS AMB MOTIVACIÓ RACISTA
5	LA INFRADENÚNCIA
6	CASOS DE RACISME ASSUMITS
7	LES VIES D'INTERVENCIÓ
9	PERFIL DE LES PERSONES ATESES
10	ÀMBITS ON ES MANIFESTA EL RACISME

10.949

Persones ateses pel SAiD des de 1992.

El Servei d'Atenció i Denúncia de SOS Racisme Catalunya **és un servei gratuït i específic que té com a finalitat atendre persones que han patit una discriminació o un delictes d'odi amb motivació racista.** Els seus objectius són prioritzar la restitució de drets a partir de la resolució del conflicte, reparar el dany reforçant a les persones que s'han vist afectades per una situació de racisme, i identificar problemàtiques per a incidir en la transformació social.

Hi ha moltes persones que pateixen agressions i que són discriminades estructuralment en diferents àmbits de la seva vida a causa del racisme: rebuig social, discriminació en l'accés als drets per part de les administracions, tracte desigual en l'accés a serveis privats, precarietat laboral, criminalització, abusos dels cossos de seguretat i discurs d'odi. **Aquestes ocasions s'agreuken per qüestions legals relacionades amb la llei d'estrangeria, per la por i la desconfiança en les institucions, pel desconeixement de l'entorn, i sobretot per la manca de coneixement dels propis drets i de les eines que tenim per a defensar-los.**

590

Total de
persones
ateses al 2020

Figura 1.
Persones ateses pel
SAiD durant el 2020.

182

Situacions
de racisme

236

Demandes ■

83

Sense
denunciar ●

99

Casos
denunciats
(assumits) ○

DEMANDES TOTALS 2020.

El 2020 hem atès un total de 590 persones.

418 s'adreçaren per primera vegada a SOS Racisme i 182 d'aquestes situacions han estat identificades com a constitutives de racisme, de les quals **83 no s'han pogut denunciar i 99 han estat denunciades** i, per tant, assumides com a casos nous el 2020. **Hi hem d'afegir els 172 casos que corresponen a anys anteriors** i que encara estan oberts i pendents de resolució.

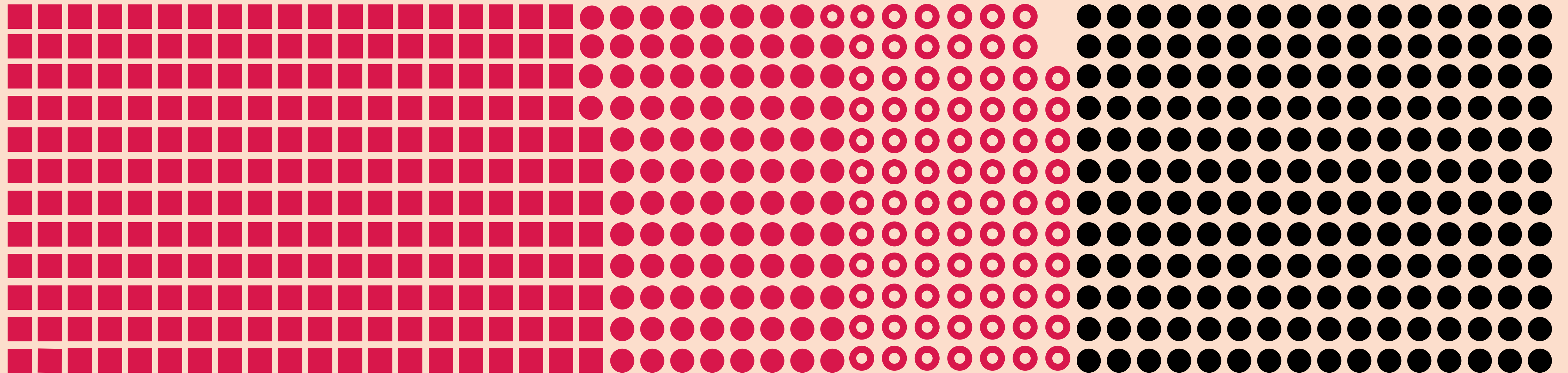
Malgrat que aquest any ha estat convuls per la situació tan extraordinària que ha provocat la pandèmia del COVID-19, les situacions de racisme han continuat arribant al nostre servei,

418

Demandes
noves

172

Casos d'anys
anteriors ●

mantenint la mitjana de casos anuals i de demandes ateses. **Al 2020, s'han assumit 99 casos, en contraposició als 128 casos de l'any anterior.** Malgrat aquest descens en el nombre de casos, hem superat la mitjana que teniem i que es situava al voltant dels noranta casos anuals.

La situació de l'estat d'alarma i el confinament han marcat els àmbits on s'ha donat el racisme i el nivell d'infradenúncia. En aquest sentit cal remarcar que **les demandes durant l'estat d'alarma es van focalitzar en dos àmbits concrets: les actuacions per part dels cossos de seguretat pública i les situacions donades entre veïns.** El confinament domiciliari reduïa les situacions en altres espais.

El SAiD va seguir actiu durant el confinament, entre el 15 de març i el 21 de juny, a pesar de l'augment de les dificultats: realitzant entrevistes (telefòniques en un principi, després virtuals), ampliant les vies de contacte amb el servei, utilitzant una línia més per tenir més disponibilitat i possibilitats de comunicació, a banda del correu, la web i missatgeria instantània. Tot i això, és evident que la situació ha influït també en els resultats de l'informe.

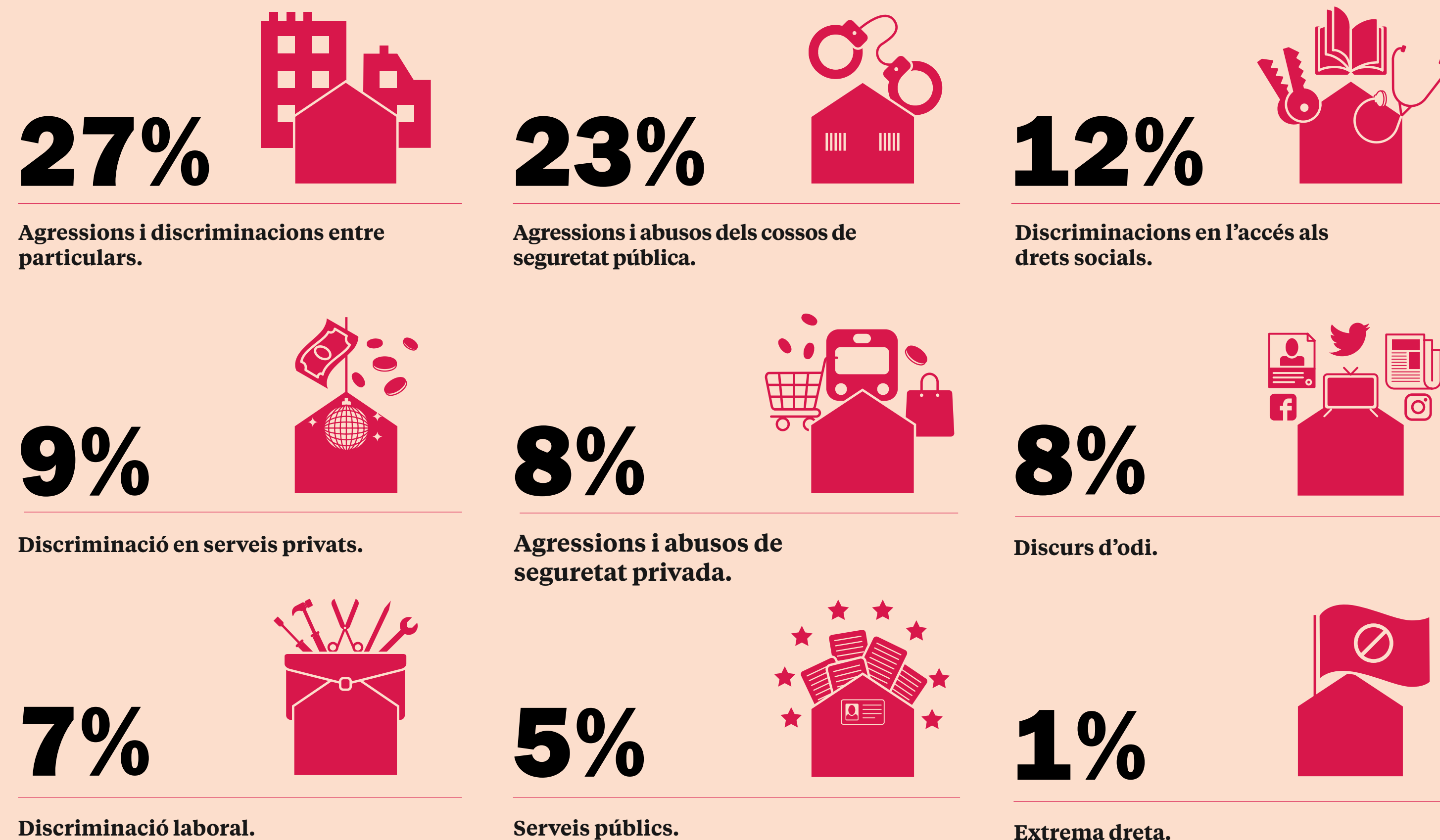
Aquesta crisi sanitària s'afegeix a les anteriors crisis, l'econòmica i la climàtica, i ha fet augmentar les desigualtats, les quals són l'adob més potent per fer proliferar els discursos d'odi que mostren als altres, als diferents, com una amenaça. A la vegada, la vinculació entre la seguretat ciutadana i el control social és una lògica molt perillosa que porta a manifestacions clares de racisme. Per assolir una veritable seguretat, cal assegurar la igualtat de drets. És precisament en situacions de tensió, conflictivitat i excepcionalitat quan els drets han d'estar més garantits i més protegits que mai.

Demandes de situacions de racisme 2020.

De les **182** situacions noves de racisme identificades, el percentatge de situacions no denunciades -un **46%**- és superior al d'altres anys, resultat de la situació de confinament, entre altres motius.

VULNERACIONS DE DRETS HUMANS AMB MOTIVACIÓ RACISTA

Figura 2. Situacions de racisme identificades el 2020. Font: Dades del SAiD.

LA INFRADENÚNCIA

El següent quadre mostra la distribució per tipologies entre les situacions de racisme denunciades i les no denunciades, indicant el nivell d'infradenúncia en cadascuna de les tipologies.

enguany ha augmentat **el percentatge de situacions no denunciades, que han passat del 32% al 46%**. Malauradament, això significa que no hem avançat en l'aplicació del dret a denunciar aquestes situacions ni en la visibilitat d'aquestes vulneracions. El principal motiu pel qual les persones que s'han dirigit al nostre servei no han seguit amb el procés de denúncia és, en un 39% de les situacions, el recel cap el sistema, que genera desmotivació i desconfiança en que la seva denúncia serveixi per alguna cosa.

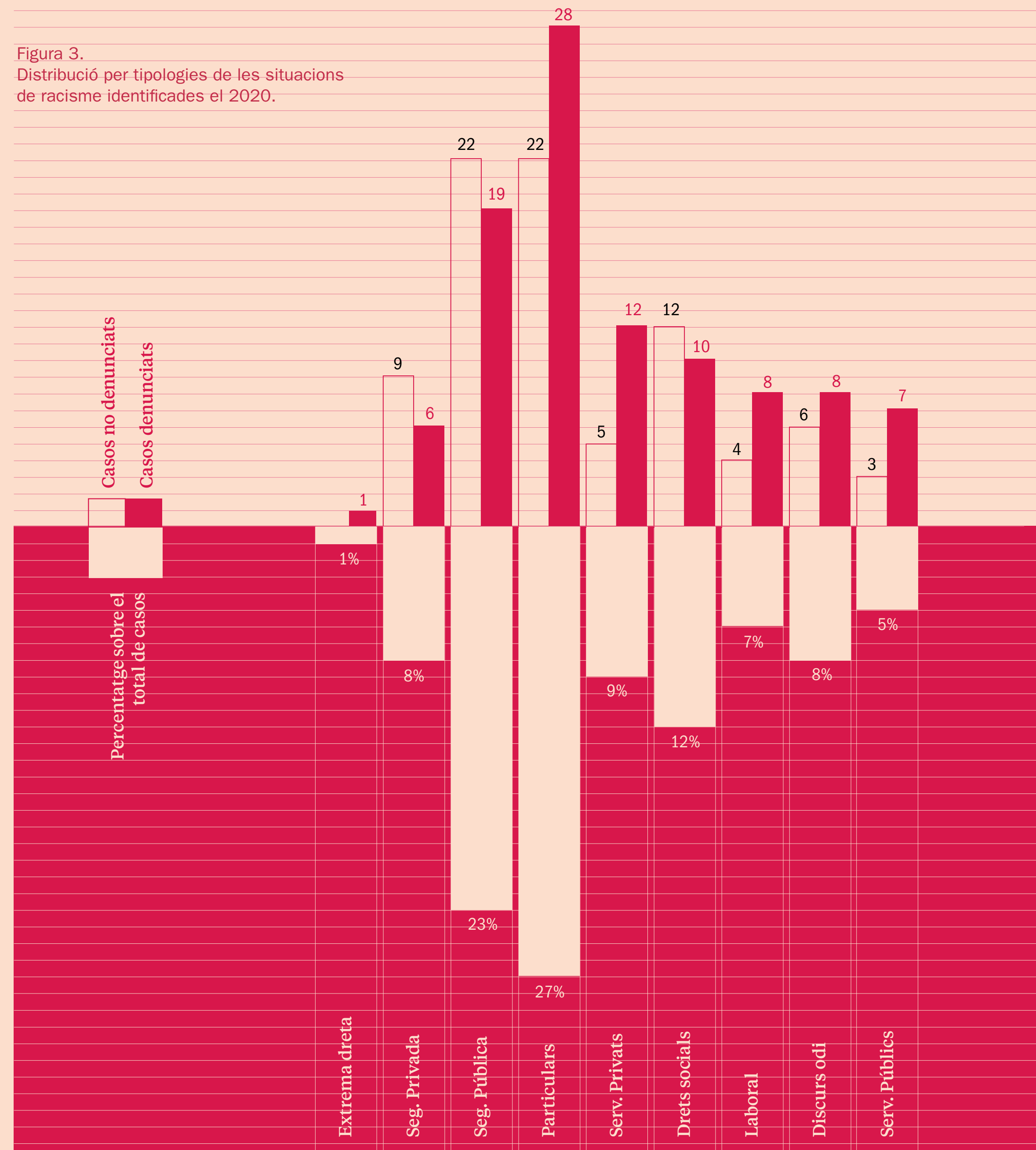
A més, hem identificat un altre element que repercuteix en la no-denúncia de situacions de racisme: la vulnerabilitat d'algunes de les persones que s'adrecen al SAiD. Quan al racisme se suma a un conjunt de situacions complexes relacionades, per exemple, amb la falta de documentació, la precarietat laboral, els problemes d'habitatge, la desocupació o els problemes de salut -situacions que han estat agreujades per la pandèmia- s'incrementen les dificultats per localitzar a la persona denunciada a fi d'iniciar qualsevol

procediment. El 27% de les situacions no denunciades responen a aquesta casuística. És un percentatge molt més elevat que en anys anteriors, conseqüència directa del context provocat per la crisi sanitària, que ha agreujat la vulnerabilitat i les desigualtats de les persones que pateixen racisme.

Per altra banda, la suma de discriminacions i/o altres situacions límit fa que des del SAiD es prioritzi la intervenció des d'una o altra perspectiva i es faci una feina de contenció i d'assessorament en altres àmbits (és el cas del 14% del total de situacions no denunciades).

Les tipologies amb més situacions no denunciades són: abusos i discriminacions per membres de seguretat privada (60%), discriminacions en drets socials (55%), agressions i abusos per part de cossos de seguretat pública (54%) i agressions i discriminacions entre particulars (44%). Aquestes realitats estan relacionades amb la major dificultat per intervenir en aquests àmbits, o bé per la manca de vies d'actuació o per la inacció de l'administració per visibilitzar i donar resposta a aquestes discriminacions. El 2020, l'excepcionalitat del confinament ha dificultat, encara més, la nostra capacitat d'actuació, generant una major impunitat.

Figura 3. Distribució per tipologies de les situacions de racisme identificades el 2020.

CASOS DE RACISME ASSUMITS EL 2020

Discriminació i delictes d'odi racistes durant el 2020.

La primera tipologia en nombre de casos són les discriminacions que es donen **entre particulars**, tant pel que fa a les situacions no denunciades com als casos assumits. S'han identificat un total de 50 situacions, de les quals se n'han assumit 28, i 22 no han pogut ser tramitades.

La segona tipologia, tant en nombre de casos com de situacions de racisme detectades, és la **d'agressions i abusos per part dels cossos de seguretat pública**. En aquesta tipologia hi trobem 19 casos assumits i 22 que no s'han pogut denunciar, sumant un total de 41 situacions de racisme identificades al nostre servei.

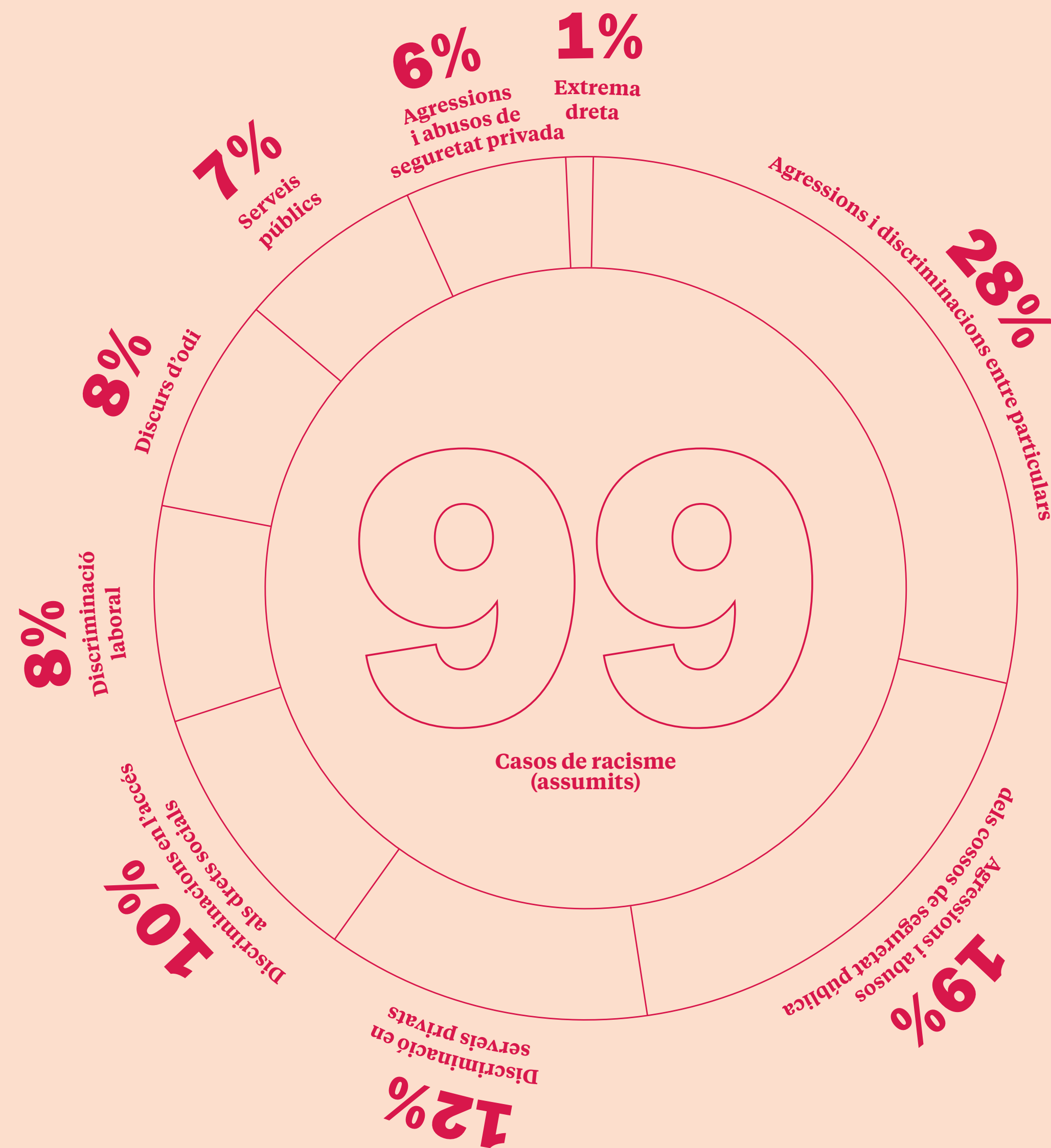
Hi ha hagut un increment d'ambdues tipologies respecte a l'any anterior. La tipologia d'**entre particulars** al 2019 era el 24% dels casos nous i ara al 2020 és un 28%, mentre que la de **cossos de seguretat pública** ha passat del 14% del casos el 2019 al 19% en 2020. La suma d'aquestes dues tipologies són el 50% del total de situacions identificades i el 47% dels casos assumits, qüestió que té una estreta relació amb la situació de confinament.

En canvi, si fem una comparativa del tant per cent de nous casos assumits en la resta de

tipologies respecte l'any anterior, observem un descens en totes elles, qüestió que respon a l'increment de les situacions no denunciades i al fet que es donen en espais la utilització dels quals ha estat reduïda per la situació sanitària. L'exemple més emblemàtic és el cas de les discriminacions per part de **seguretat privada**, que ha passat del 12% el 2019 al 6% en el 2020. Cal remarcar en aquest sentit que hem incorporat una nova tipologia en la classificació, la de **discriminacions produïdes pels serveis públics** -que anteriorment estava incorporada en les discriminacions en l'àmbit dels drets socials- motiu pel que ha disminuït el percentatge d'aquesta darrera tipologia.

Com sempre diem, no podem afirmar que hi hagi més o menys casos de racisme que els anys anteriors. Aquestes dades serveixen per veure *com* es manifesta el racisme. No obstant, volem posar sobre la taula que el confinament i les restriccions han afectat les manifestacions del racisme en diferents àmbits de la vida quotidiana, no per que no es produeixin sinó perquè han estat més difícils de denunciar, incrementant així la infradenúncia i provocant una major invisibilitat.

Figura 4. Casos nous de racisme del 2020.

LES VIES D'INTERVENCIÓ

A partir del 2018 veiem un canvi rellevant en relació amb les vies d'intervenció, que situa la intermediació del Servei com a principal forma d'actuació. El 2018 el 50% dels casos es gestionaven per intermediació del SAiD i el 33% per la via penal. Durant el 2019 el 72% es gestionen per la intermediació del SAiD i el 15% per penal.

Al 2020, hi ha hagut un increment dels casos nous que es porten per la via penal respecte l'any anterior, concretament un 23%, mentre en un 64% dels casos s'ha actuat a través de la intervenció directa del SAiD. Tot i això, la dinàmica que es va iniciar el 2018 amb la disminució de casos on s'actua per la via penal ha seguit tenint continuïtat. Una problemàtica que identifiquem és la manca d'eines de denúncia. Quan existeixen, tanmateix, no són aplicades en una gran majoria de casos.

- **Considerem que la via penal** és una possibilitat que actualment només té recorregut en casos d'agressions o amenaces o quan hi ha un assetjament continuat. Aquest tipus de delictes requereixen moltes condicions per ser provats, cosa que dificulta portar-los endavant. A més de la manca de sensibilitat en l'apreciació del racisme a l'àmbit judicial, aplicar els delictes tipificats a l'article 173, l'article 510 del Codi Penal o l'agreujant de racisme de l'article 22 4t, segueix sent una tasca titànica i força minoritària per part de la justícia. A més, la intervenció per la via penal no és la més adequada per a les qüestions de vulneracions de drets, perquè una sentència judicial, tot i que resolgui a favor de la persona que ha patit el racisme, gairebé mai soluciona el problema.

- **La via administrativa no s'aplica**, tot i existir un marc normatiu que la recull i que la desenvolupa, i no està donant resposta als casos que identifiquem. La càrrega de la prova, igual que en la via penal, es converteix en un gran impediment per iniciar procediments sancionadors. Pel que fa a discriminacions realitzades per immobiliàries, la càrrega de la prova la té l'altra part.

- Una de les opcions, en determinats casos, és **la mediació**, però falten recursos que incorporin el racisme com a element de vulneració de drets en el procés. En la majoria de casos, des de l'administració només es considera que es pot actuar a través d'aquesta via. Encara que és una actuació necessària, sovint la mediació segueix sense dimensionar el racisme. D'altra banda, és un recurs limitat, atès que és un procediment voluntari: si una de les parts no vol participar de la mediació, aquesta no se celebrarà. Malauradament, és una tendència habitual que la part agressora no accedeixi a negociar una sortida meditada al conflicte.

- **La intervenció directa a través del SAiD** (la qual és la via d'actuació majoritària en els últims dos anys pel que fa als casos nous) està també limitada, ja que depèn del posicionament de tots els actors i té poc suport per part de l'administració. Suposa un plus d'acompanyament a la persona afectada i també té un caràcter de contenció. Tot i que en moltes ocasions no s'aconsegueix la restitució del dret vulnerat, vinculada a la resposta de l'altra part, sí que sol

comportar l'enfortiment de la persona. Requereix un treball des d'una perspectiva més comunitària. Cal que avancem en la sistematització d'aquest tipus d'actuació per poder mesurar-ne els resultats.

Tot i que aquestes eines hi són, l'experiència ens porta a la conclusió que, per donar resposta als conflictes de racisme, a més d'actuacions concretes adreçades a les persones afectades, és imprescindible un abordament integral des de l'administració. Per a això, cal el reconeixement de l'existència del racisme des d'una perspectiva estructural i de com s'utilitza com un instrument per la vulneració de drets i l'increment de les desigualtats. Tot i el treball dut a terme els darrers anys, segueix costant entendre el racisme com un problema real que afecta una part important de la nostra població. Trencar aquesta concepció és una feina a llarg termini que, a més, necessita la complicitat de molts actors.

Aquest context impossibilita explorar altres vies d'intervenció de tipus preventiu, restaurador i transformador. Finalment, no intervenir a temps provoca un agreujament del conflicte i genera una major indefensió de les persones implicades.

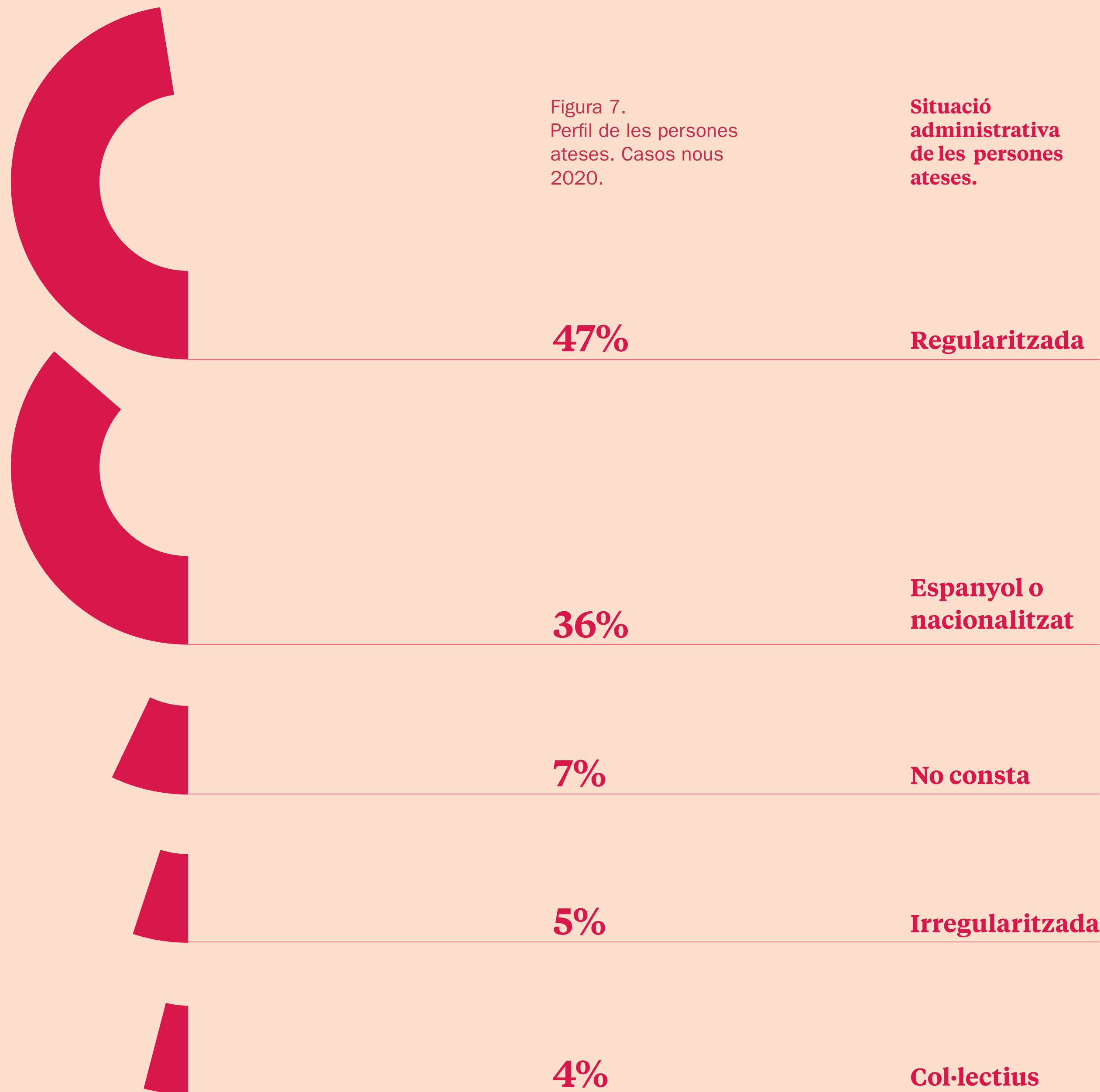
Figura 6.
Númers de casos repartits ens les diferents vies d'intervenció.

PERFIL DE LES PERSONES ATESES

Pel que fa al perfil de les persones que pateixen racisme dels casos nous atesos, un 47% de persones estan regularitzades, mentre que el 36% tenen nacionalitat espanyola. És important remarcar que només un 5% es troben en situació irregular. Aquesta situació ens porta a la conclusió que l'estabilitat administrativa facilita la denúncia d'aquestes situacions, i que no estem identificant un gran nombre de situacions en els col·lectius i grups que són més propenses a patir-les. **Per una banda, aquesta és una deficiència del nostre servei i, per una altra, són aquestes persones les que es troben en una situació de major desprotecció a l'hora de reivindicar els seus drets i decidir-se a denunciar.**

En relació a la distribució per gèneres, ha estat una fita aconseguir incrementar el nombre de dones ateses. Enguany hem arribat al 49% dels nous casos assumits. Aquest és el percentatge més alt assolit fins ara i ha estat el resultat d'una aposta de treball continuat per incidir i fer-nos presents en aquest sector de la població, gràcies també a les col·laboracions amb associacions que treballen directament amb aquest col·lectiu.

En referència a l'origen geogràfic de les persones ateses en els casos nous assumits, el percentatge més alt correspon a persones originàries del Magreb (un 35,8%), seguit de persones d'origen sudamericà (28,4%) i de persones de l'Àfrica Subsahariana (24,2%).

CASOS REALS

26

RACISME I VIOLÈNCIA POLICIAL

27

EL GAUDI DE L'HABITATGE

28

L'ACCÉS A L'HABITATGE

**Casos gestionats pel
SAiD durant el 2020.**

RACISME I VIOLÈNCIA POLICIAL

El cas que s'explica a continuació no és únicament conseqüència de la ideologia racista d'un grup d'agents del cos de Mossos d'Esquadra, sinó que està determinat pel context de falta de mecanismes de control, impunitat, racisme i corporativisme policial en què els agents treballen.

Bages, gener de 2019.

Un jove de 20 anys, es disposava a sortir de casa mentre al mateix edifici s'estava realitzant una intervenció policial per desnonament. En arribar al pàrquing, un grup d'agents dels Mossos d'Esquadra van entrar i li van demanar la documentació. Mentre l'identificaven, un dels agents va preguntar-li amb to burlesc si era el jardiner de l'edifici i, acte seguit, van començar a espantar-lo: li van llençar bosses d'escombraries, el van escopir i el van colpejar, a més de proferir-li insults racistes. Va aconseguir escapar, però durant la seva fugida, un agent va disparar una arma, sense tocar-lo.

Al cap d'una estona, va trucar als seus veïns per explicar-lis el que li acabava de passar. Un d'ells va dir-li que en aquell moment els Mossos els estaven registrant. Ràpidament, un dels agents es va posar al telèfon i va amenaçar-lo amb posar-li una ordre de busca i captura si no tornava. El jove va decidir fer-ho per no tenir problemes, però va engegar la gravadora del mòbil. Un cop allà, els agents van acusar-lo d'haver pegat un policia i van portar-lo de nou a l'aparcament, on ningú podia

veure'ls. El van tirar al terra, li van donar patades amb les botes a les costelles, el van escopir i el van humiliar amb insults racistes i amenaces.

A hores d'ara, el cas es troba en fase d'instrucció i els agents segueixen treballant i posant tot tipus de traves a la investigació amb l'objectiu de dilatar el cas. El jove assegura que aquella experiència ha tingut conseqüències psicològiques clares per a ell: "A pesar que me han pasado muchas situaciones de estas, ese día a mí me quedó marcado y a veces me cuesta mucho hablarlo. Aunque es una cosa que poco a poco voy superando, es algo que siempre va a estar allí en el recuerdo".

Articles relacionats

“Un joven explica las consecuencias del abuso policial que logró grabar con su móvil.”

[Llegir-ne més](#)

“Només un canvi radical pot combatre el racisme dins dels cossos policials.”

[Llegir-ne més](#)

EL GAUDI DE L'HABITATGE

*Els casos que tenen lloc les comunitats veïnals tenen un plus de complexitat pel fet que donar-se a espais privats, cosa que **dificulta la visibilització i, en conseqüència, la intervenció.** Les persones afectades es veuen obligades a conviure amb aquests conflictes. **No s'identifica el racisme en aquestes situacions,** la vulneració del dret al gaudi de l'habitatge ni de la dignitat de la persona assetjada perquè, sovint, es considera*

*un conflicte de convivència i/o cultural que valida la inacció de l'administració. Cal deixar de problematitzar la cultura i evitar que sigui cap argument per a amagar que **l'administració no pot eludir la seva responsabilitat.** Aquest cas és un exemple de la normalització del racisme en un espai tan íntim com és la teva pròpia llar.*

Terrassa, juliol de 2020.

L'Adib treballa de cuiner i viu amb la seva dona i els fills en un edifici de setze veïns i veïnes situat en una zona en la que no hi ha gaire presència de persones migrants. A l'edifici són les úniques persones estrangeres. Avui dia cap veí i veïna els saluda. Porten cinc anys en aquest pis i en fa tres que els veïns i veïnes es queixen de suposats sorolls i d'olors a menjar. Les tècniques de l'Ajuntament van acudir a l'edifici i els veïns van explicar-lis que la família de l'Adib venia menjar desde casa seva, fet que es va demostrar que era mentida. Pel que fa als sorolls, l'Adib insta als seus veïns que truquin a la policia però mai ho han fet i, a més, el veí del seu costat mai no li ha posat cap queixa.

Han canviat la campana extractora de casa seva però, tot i així, alguns veïns es segueixen queixant. Estan a l'espera de que la tècnica els hi enviï un informe per constatar que tot està en ordre. Mentre fèiem l'entrevista a l'Adib, l'administradora de l'edifici el va trucar per dir que un veí s'havia queixat de que la seva dona estava cridant i fent molt de soroll. Eren

les quatre de la tarda. Hi ha un altre veí que té quatre fills però mai es queixen d'ell. Fins i tot, la família de l'Adib no pot anar a visitar-los perquè cada cop que va algú han d'avisar.

El pis és propietat del banc i tenen un lloguer social. La família sap que els volen fer fora de qualsevol manera. Ell es va adreçar al nostre Servei d'Atenció i Denúncia perquè creu que la motivació de voler fer-los fora és racista. Els veïns li demanen que s'adaptin a la manera de viure d'ells. L'administradora de la comunitat li ha arribat a dir injustificadament que "controlis els seus fills per disminuir el soroll, que cuini en horaris que són de menjar i que posi un rivet a la porta per a les olors".

Fa poc els hi van enviar un burofax pel possible inici d'una denúncia contra ells, pel suposat soroll i olors, i van donar avís al propietari del pis on viuen. Ara la família té por a que no els renovin el contracte de lloguer i hagin de buscar un altre lloc degut a aquestes acusacions.

Articles relacionats

L'administració està obligada a protegir el dret a l'habitatge i reconèixer el racisme tant en l'accés com en el gaudi.

[Llegir-ne més](#)

L'ACCÉS A L'HABITATGE

Els casos de racisme en l'àmbit de l'habitatge no són conflictes puntuals, sinó que existeix una omissió sistemàtica del deure de les administracions i unes pràctiques discriminatòries normalitzades per part d'agències immobiliàries, propietaris i veïns que obstaculitzen l'accés i el gaudi d'un dret bàsic a les persones migrants i racialitzades no blanques.

Pallejà, febrer de 2020.

L'Azima, el seu marit, i els seus dos fills petits viuen des de fa set anys en un apartament de lloguer a Pallejà. El propietari, avançant-se un any a la data de finalització del contracte de cinc anys (més la pròrroga de tres), els va donar dues opcions: renovar el contracte un any abans augmentant el lloguer 100€ cada mes o bé esperar a la finalització del contracte i, si volguessin renovar, el lloguer pujaria entre 200 i 300€ en funció de la demanda. No van acceptar cap proposta del propietari i van decidir començar a buscar pis de seguida.

L'Azima es va adreçar a l'Atenció al Ciutadà de l'Ajuntament de Pallejà per explicar la seva situació: ella i la seva família estan buscant pis des de fa mesos sense èxit. La resposta des de l'Ajuntament va ser que no la poden ajudar perquè la família és solvent econòmicament.

Les immobiliàries de Pallejà tenen poca oferta de lloguer i, per tant, les persones demandants han d'inscriure's a les llistes de les agències i esperar a ser contactades. El problema: cap agència mai l'ha trucat. Mentre esperen, la família va continuar amb la recerca, i és aquí quan van entendre què els difi-

cultava trobar pis: la seva ascendència marroquina, la seva fe musulmana, és a dir, la seva aparença de persones estrangeres.

Durant la recerca van haver de viure nombroses situacions de racisme amb les agències immobiliàries. En un pis on ja havien enviat la documentació i semblava que l'agència estava satisfeta però els van dir, després que el seu marit anés a fer una visita tot sol, que ja l'havien reservat a un altre parella. L'Azima va trucar més tard per preguntar i l'agència li va explicar: "és que la propietària pensa que potser sou molts". En altre ocasió, havien visitat un pis que els interessava però no els van dir res més després visitar-lo. Ella va truca a aquesta agència i va explica-li que està interessada en veure un altre pis. En aquell moment l'agent li cridà que "no volen immigrants".

La família, a dia d'avui, segueix buscant. Tot i que les agències no són sempre tant explícites amb els motius, ella sap que frases com "hi ha molts propietaris que no volen nens perquè destrossen els pisos", entre d'altres, són excuses i que el motiu real pel qual rebutgen la seva candidatura és el racisme.

Articles relacionats

L'administració està obligada a protegir el dret a l'habitatge i reconèixer el racisme tant en l'accés com en el gaudi.

[Llegir-ne més](#)

SOS RACISME

PER LA IGUALTAT DE DRETS